

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2015. gada 5. februārī*

Valsts pienākumu neizpilde — LESD 45. pants — Regula (ES) Nr. 492/2011 — Darba ņēmēju brīva pārvietošanās — Piekļuve darbam — Pašvaldību sabiedriskie pakalpojumi — Valodu zināšanas — Pierādījumu veids

Lieta C-317/14

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2014. gada 2. jūlijā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *J. Enegren* un *D. Martin*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Beļģijas Karalisti, ko pārstāv *L. Van den Broeck*, *J. Van Holm* un *M. Jacobs*, pārstāves,

atbildētāja.

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *S. Rodins* [*S. Rodin*], tiesneši *E. Borgs Bartets* [*A. Borg Barthet*] un *M. Bergere* [*M. Berger*] (referente),

ģenerālvokāts *P. Kruss Viljalons* [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs *A. Kalots Eskobars* [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar savu prasības pieteikumu Eiropas Komisija prasa Tiesai konstatēt, ka, prasot kandidātiem uz darbavietām pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem franču vai vācu valodas reģionos, kuriem nav diplomu vai sertifikātu, kas apliecinātu, ka viņi ir pabeiguši mācības attiecīgajā valodā, iegūt Federālā

* Tiesvedības valoda – franču.

valsts personāla un organizācijas dienesta Atlases biroja [*Service public fédéral Personnel et Organisation*] (*SELOR*) izdotu sertifikātu pēc šīs iestādes organizēta eksāmena nokārtošanas kā vienīgo pierādījumu valodu zināšanām, kādas tiek prasītas attiecīgo amatu ieņemšanai, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi LESD 45. pantā un Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Regulā (ES) Nr. 492/2011 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV L 141, 1. lpp.) paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 2 Padomes 1968. gada 15. oktobra Regula (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.), uz kuru ir atsauce brīdinājuma vēstulē un argumentētajā atzinumā, ko sagatavoja Komisija šīs lietas ietvaros, tika atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 492/2011, sākot no 2011. gada 16. jūnija, proti, pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām. Taču Regulas Nr. 492/2011 3. panta 1. punktā ir pilnībā pārņemts, neizdarot nekādas izmaiņas, Regulas Nr. 1612/68 3. panta formulējums un tajā ir paredzēts:

“Saskaņā ar šo regulu dalībvalsts normatīvos un administratīvos aktus, kā arī administratīvo praksi nepiemēro:

- a) ja tā ierobežo tiesības pieteikties darbā vai piedāvāt darbu, ārvalstnieku tiesības pieņemt un strādāt algotu darbu vai arī izvirza viņiem nosacījumus, ko neattiecinā uz saviem valstspiederīgajiem; vai
- b) ja to piemēro neatkarīgi no valstspiederības, tomēr tās vienīgais vai galvenais mērķis ir neļaut citu dalībvalstu valstspiederīgajiem pieņemt piedāvāto darbu.

Šā punkta pirmā daļa neattiecas uz nosacījumiem par valodas zināšanām, ko prasa attiecīgais amats.”

Beļģijas tiesības

- 3 Beļģijas konstitūcijā ir definēti četri valodas reģioni, proti, četras atsevišķas valsts teritorijas daļas, kurās ir piemērojamas vienotas normas par valodu izmantošanu, it īpaši administratīvajā jomā. Runa ir par franču valodas reģionu, holandiešu valodas reģionu, vācu valodas reģionu un Briseles galvaspilsētas divvalodīgo reģionu.
- 4 Normas, kas ir ietvertas 1966. gada 18. jūlija Konsolidēto likumu par valodu lietošanu administratīvajā jomā (1966. gada 2. augusta *Moniteur belge*, 7799. lpp., turpmāk tekstā – “Konsolidētie likumi”), kuros vēlāk tika izdarīti grozījumi, III sadaļā, regulē arī valodu lietojumu pašvaldību sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kuri šo likumu 1. panta 2. punktā un 9. pantā ir definēti kā fiziskas un juridiskas personas, kuras ir sabiedrisko pakalpojumu koncesionāri vai atbildīgas par uzdevuma izpildi, uzticētu ar likumu vai ko tām ir uzticējušas valsts iestādes sabiedrības interesēs, un kuru darbība neiziet ārpus pašvaldības robežām.
- 5 Konsolidēto likumu II nodaļa attiecas uz to piemērošanu franču, holandiešu un vācu valodas reģionos. Šajā ziņā to 15. panta 1. punktā ir noteikts:

“Pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem franču, holandiešu vai vācu valodas reģionos nevar pieņemt darbā vai paaugstināt amatā personu, kura nepārzina reģiona valodu.

Pieņemšanas darbā un paaugstināšanas pārbaudījumi notiek tajā pašā valodā.

Kandidāts tiek pieļauts eksāmenam tikai tad, ja no prasītajiem diplomiem vai izglītības sertifikātiem izriet, ka viņš ir mācījies minētajā valodā. Šāda diploma vai sertifikāta neesamības gadījumā valodas zināšanas vispirms ir jāpārbauda eksāmenā.

Ja amats vai darba vieta tiek piešķirta bez pārbaudījuma, prasītās valodu zināšanas tiek noteiktas, izmantojot pierādījumus, kādi šajā ziņā ir minēti trešajā daļā.”

- 6 Argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās Konsolidēto likumu 53. pantā, kurš ietilpst VI sadaļā, kura attiecas uz īpašām normām, bija paredzēts:

“Vienīgi pastāvīgais darbā pieņemšanas sekretārs ir pilnvarots izsniegt sertifikātus, lai apliecinātu valodu zināšanas, kādas tiek prasītas 1963. gada 2. augusta likumā.”

- 7 No Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka pastāvīgais darbā pieņemšanas sekretārs tika aizstāts ar *SELOR*, kas ir vienīgā iestāde, kura ir tiesīga izsniegt minētos sertifikātus kandidātiem, kuri ir veiksmīgi izturējuši *SELOR* Briselē organizētos pārbaudījumus.

Pirmstiesas procedūra

- 8 2010. gada 22. martā Komisija nosūtīja Beļģijas Karalistei brīdinājuma vēstuli, kurā norādīja, ka prasība pierādīt, izmantojot tikai vienu konkrētu pierādīšanas veidu, valodu zināšanas, kas ir paredzēta Beļģijas tiesību aktos kā priekšnosacījums piekļūt darbavietām pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem franču, holandiešu vai vācu valodas reģionos, ir uzskatāma par diskrimināciju, kas ir aizliegta ar LESD 45. pantu un Regulu Nr. 1612/68.
- 9 Flāmu kopienas iestādes atbildēja ar 2010. gada 19. jūlija vēstuli, izsakot savu gatavību nodrošināt flāmu tiesību aktu par prasībām valsts iestāžu darbiniekiem valodu zināšanu jomā atbilstību Savienības tiesībām.
- 10 Ar 2010. gada 8. novembra vēstuli Komisijas dienesti lūdza Beļģijas Karalisti tiem nosūtīt likumu grozījumu projektu, kā arī precīzu un detalizētu likumu grozījumu pieņemšanas kalendāru. Ar 2010. gada 20. decembra paziņojumu Flāmu kopienas iestādes nosūtīja dekrēta sākotnējo projektu, kura pieņemšana bija paredzēta 2011. gada janvārī.
- 11 Nesaņēmusi no Beļģijas Karalistes nekādu citu atbildi, Komisija tai 2011. gada 20. maijā nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot to divu mēnešu laikā no šā atzinuma saņemšanas brīža veikt tā izpildei nepieciešamos pasākumus.
- 12 Beļģijas Karaliste atbildēja ar 2011. gada 2. decembra vēstuli, kurā apstiprināja savu vēlmi nodrošināt Beļģijas tiesību atbilstību Savienības tiesībām, taču vienlaikus uzsvēra arī jautājuma par valodu lietojumu administratīvajā jomā šajā dalībvalstī sarežģītību sakarā ar dažādu valodu reģionu esamību un īpatnībām saistībā ar kompetenču sadali starp dažādām federālajām iestādēm.
- 13 Ar 2012. gada 27. marta, 13. jūlija un 17. oktobra vēstulēm Komisija prasīja Beļģijas Karalistei iesniegt papildu informāciju par situāciju katras valodas reģionā.
- 14 Atbildot uz šiem lūgumiem, šī dalībvalsts nosūtīja Komisijai Flāmu kopienas izpildes lēmuma projektu, kā arī dekrēta sākotnējo projektu un Franču kopienas izpildes lēmuma sākotnējo projektu.

- 15 Pēc tam Komisijai tika nosūtīts Flāmu kopienas dekrēta izpildes lēmums. Tāpat arī Franču kopiena nosūtīja Komisijai kopiju 2013. gada 7. novembra Dekrētā par likumos par valodu lietojumu administratīvajā jomā prasīto valodu zināšanu pierādīšanu. Tomēr šis dekrēts vēl bija jāpapildina ar īstenošanas lēmumu. Turklāt Komisija nesaņēma nekādu informāciju attiecībā uz vācu valodas reģionu.
- 16 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.
- 17 Ar 2014. gada 18. decembra vēstuli, kas tiesā tika saņemta 2014. gada 22. decembrī, Beļģijas Karaliste informēja Tiesu, ka tā nosūtīja Komisijai Franču kopienas valdības 2014. gada 22. oktobra lēmumu, ar ko izpilda 2013. gada 7. novembra dekrētu, kas minēts šī sprieduma 15. punktā.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

- 18 Komisija atgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 492/2011 3. panta 1. punktu dalībvalstis var prasīt, lai citas dalībvalsts pilsoņiem ir nepieciešamās valodu zināšanas, ko prasa attiecīgais amats.
- 19 Tomēr šī iestāde uzsver, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru prasība attiecībā uz valodu ir jāievieš samērīgā un nediskriminējošā veidā. Tā piebilst, ka savā spriedumā lietā *Angonese* (C-281/98, EU:C:2000:296) Tiesa atzina, ka tā tas nebija gadījumā, kad darba devējs, lai kandidāts varētu iegūt iespēju kārtot konkursu attiecībā uz darbā pieņemšanu, prasīja pierādīt valodu zināšanas, izmantojot vienīgi diplomu, kas izsniegts tikai vienā dalībvalsts provincē.
- 20 Komisija uzskata, ka šī judikatūra var tikt piemērota attiecībā uz Beļģijas tiesisko regulējumu, ciktāl tajā kandidātam, lai viņš varētu kārtot konkursu attiecībā uz darbā pieņemšanu, ir jāpierāda valodas zināšanas, uzrādot vienīgi Beļģijā izsniegtu diplomu.
- 21 Beļģijas Karaliste neapstrīd prasības pamatotību un tikai atsauca uz uzsākto likumdošanas darbu attīstību, lai izpildītu Komisijas iebildumā minēto, paskaidrojot, ka ilgais termiņš ir saistīts ar šīs dalībvalsts sarežģīto [administratīvo] uzbūvi.

Tiesas vērtējums

- 22 Saskaņā ar Tiesas iedibināto judikatūru visu LESD noteikumu par personu brīvu pārvietošanos mērķis ir atvieglot dalībvalstu pilsoņiem jebkāda veida profesionālo darbību veikšanu Savienības teritorijā un šie noteikumi nepieļauj pasākumus, kas var būt nelabvēlīgi pilsoņiem, ja tie vēlas veikt saimniecisku darbību citas dalībvalsts teritorijā (skat. it īpaši spriedumu *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 23 Tādējādi ar šiem noteikumiem un it īpaši LESD 45. pantu ir aizliegti jebkādi pasākumi, kas Savienības pilsoņiem var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu Līgumā garantēto brīvību izmantošanu, pat ja tie tiek piemēroti, nediskriminējot pilsonības dēļ (spriedums *Las*, EU:C:2013:239, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Protams, Regulas Nr. 492/2011 3. panta 1. punkta otrajā daļā dalībvalstīm ir atzītas tiesības paredzēt nosacījumus attiecībā uz valodu zināšanām, kādas tiek prasītas izpildāmā amata rakstura dēļ.

- 25 Tomēr tiesības prasīt noteiktu valodu zināšanu līmeni atkarībā no veicamā darba rakstura nedrīkst negatīvi ietekmēt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos. Prasības, kādas izriet no pasākumiem, kuru mērķis ir īstenot šīs tiesības, nekādā ziņā nedrīkst būt nesamērīgas ar izvirzīto mērķi, un to piemērošanas noteikumi nedrīkst ietvert diskrimināciju, kaitējot citas dalībvalsts pilsoņiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Groener*, C-379/87, EU:C:1989:599, 19. punkts).
- 26 Šajā gadījumā ir jāatzīst, ka var likumīgi prasīt kandidātam uz konkursu, kas tiek organizēts attiecībā uz pieņemšanu darbā pašvaldībā, proti, darbā pie sabiedrisko pakalpojumu koncesionāra vai subjekta, kas ir atbildīgs par uzdevuma sabiedrības interesēs izpildi pašvaldības teritorijā, lai viņam ir tā reģiona valodas zināšanas, kurā atrodas attiecīgā pašvaldība, un lai tās ir tādā līmenī, kas atbilst izpildāmā darba raksturam. Faktiski var uzskatīt, ka darbs šādā pakalpojumu sniegšanas vietā prasa spēju sazināties ar vietējam administratīvajām iestādēm, kā arī vajadzības gadījumā ar sabiedrību.
- 27 Šādā gadījumā tāda diploma esamība, kas apliecina valodas pārbaudījuma veiksmīgu nokārtošanu, var tikt uzskatīta par kritēriju, kas ļauj novērtēt prasītās valodas zināšanas (šajā ziņā skat. spriedumu *Angonese*, EU:C:2000:296, 44. punkts).
- 28 Tomēr prasība, kāda ir Konsolidētajos likumos, kandidātam, kurš vēlas kārtot konkursu attiecībā uz darbā pieņemšanu, pierādīt valodas zināšanas, iesniedzot viena veida sertifikātu, kuru ir izsniegusi tikai viena konkrēta Beļģijas iestāde, kas šajā sakarā ir atbildīga par valodas pārbaudījumu kārtošānu Beļģijas teritorijā, šķiet, ņemot vērā prasību nodrošināt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, nesamērīga ar izvirzīto mērķi.
- 29 Šāda prasība faktiski izslēdz iespēju jebkādi ņemt vērā valodas zināšanu līmeni, kādu apliecina citā dalībvalstī iegūts diploms, ņemot vērā šī diploma īpašnieka apmeklēto mācību raksturu un ilgumu (šajā ziņā skat. spriedumu *Angonese*, EU:C:2000:296, 44. punkts).
- 30 Turklāt šī prasība, kaut arī tā ir vienlīdz piemērojama gan attiecībā uz valsts pilsoņiem, gan citu dalībvalstu pilsoņiem, patiesībā rada neizdevīgāku situāciju citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri vēlas pieteikties darbā pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja Beļģijā.
- 31 Šī prasība liek ieinteresētajām personām, kuras dzīvo citās dalībvalstīs, proti, lielākoties šo citu dalībvalstu pilsoņiem, apmeklēt Beļģiju vienīgi tāpēc, lai viņu zināšanas tiktu novērtētas pārbaudījumā, kas ir nepieciešams kandidātiem prasītā sertifikāta izsniegšanai. Papildu izdevumi, kādus rada šāda prasība, apgrūtina piekļuvi attiecīgajām darbavietām (šajā ziņā skat. spriedumu *Angonese*, EU:C:2000:296, 38. un 39. punkts).
- 32 Beļģijas Karaliste nav norādījusi nevienu mērķi, kas varētu attaisnot šādu ietekmi.
- 33 Ciktāl Beļģijas Karaliste apgalvo, ka likumdošanas darbi jau ir tikuši uzsākti, lai nodrošinātu strīdīgā valsts tiesiskās regulējuma atbilstību Savienības tiesībās paredzētajām prasībām, bet ka šis valsts uzbūves dēļ šis darbs prasa ievērot ilgas un sarežģītas procedūras, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalsts, lai pamatotu no Savienības tiesībām izrietošu saistību neievērošanu, nevar aizbildināties ar savas valsts tiesību sistēmas normām, pat konstitucionālām (skat. it īpaši spriedumu Komisija/Ungārija, C-288/12, EU:C:2014:237, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Jāpiebilst, ka katrā ziņā pienākumu neizpildes esamība ir jāizvērtē, ņemot vērā dalībvalsts stāvokli, kāds pastāvēja, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, un Tiesa nevar ņemt vērā vēlākas izmaiņas (skat. it īpaši spriedumu Komisija/Apvienotā Karaliste, C-640/13, EU:C:2014:2457, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka, prasot kandidātiem uz darbavietām pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem franču vai vācu valodas reģionos, kuriem nav prasīto diplomu vai sertifikātu, kas apliecinātu, ka viņi ir pabeiguši mācības attiecīgajā valodā, pierādīt valodu zināšanas tikai ar viena veida

sertifikātu, ko ir izsniegusi tikai viena konkrēta Beļģijas iestāde pēc šīs iestādes organizēta pārbaudījuma nokārtošanas, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi LESD 45. pantā un Regulā Nr. 492/2011 paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ³⁶ Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Beļģijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un Beļģijas Karalistei spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

- 1) **prasot kandidātiem uz darbavietām pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem franču vai vācu valodas reģionos, kuriem nav prasīto diplomu vai sertifikātu, kas apliecinātu, ka viņi ir pabeiguši mācības attiecīgajā valodā, pierādīt valodu zināšanas tikai ar viena veida sertifikātu, ko ir izsniegusi tikai viena konkrēta Beļģijas iestāde pēc šīs iestādes organizēta pārbaudījuma nokārtošanas Beļģijas teritorijā, Beļģijas Karaliste nav izpildījusi LESD 45. pantā un Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Regulā (ES) Nr. 492/2011 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā paredzētos pienākumus;**
- 2) **Beļģijas Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]